

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501

Ügyszám: 968/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

109/2010. (III. 17.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2009. december 1-jén előterjesztett **panaszát** a 2010. március 17-én megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos a saját tulajdonát képező gépjárműben utasként vett részt a közúti forgalomban, melyet társa vezetett oly módon, hogy mindketten alkoholt fogyasztottak. A közúti ellenőrzés során sem a gépjármű, sem a személyek iratait bemutatni nem tudták, az intézkedés során az agresszív panaszost kényszerintézkedés (bilincselés) után állították elő, míg társa alávettette magát rendőri intézkedésnek.

I.

A panaszos postai úton előterjesztett panaszában leírta, hogy 2009. november 27-én ismerőseivel hazafelé tartottak D. város belterületén egy gépjárművel, melyet ismerőse vezetett, a panaszos utasként foglalt helyet benne.

Közúti ellenőrzés során mindkettejüket igazoltatás alá vonták, de a panaszos közölte, hogy iratai nincsenek nála, de azonnal értesíti a feleségét, aki azokat odahozza az igazoltatás színhelyére, mely meg is történt.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A panaszos előadása szerint az igazoltató rendőr becsmérő és a panaszost sértő kijelentéseket tett, melyekre a panaszos hangosan válaszolt vissza, kikérve a sértő hangnemet és az eljárásmodot.

A rendőrök ekkor földre vitték és kezeit hátrabilincseltek, melynek során az egyik rendőr végig a panaszos nyakán térdelt, ezzel fizikai fájdalmat okozva a panaszosnak. Ezt követően a panaszost előállították a rendőrségre, de állítása szerint indokként semmi konkrétumot nem közöltek vele és a bilincset is csak később vették le róla.

A panaszos leírása szerint 2009. november 27-én 06 óra 20 perckor közölték vele, hogy az előállítását megszüntetik, és szabadon távozhat a rendőrségről.

A panaszos megítélése szerint a vele szembeni rendőri intézkedés indokolatlan és szükségtelen volt, mert semmilyen fizikai ellenállást nem tanúsított az intézkedés során, pusztán jogait kívánta érvényesíteni.

A panaszos szerint a rendőri intézkedés sértette az Alkotmányban biztosított jogait és személyhez fűződő jogait egyaránt, ezért kérte a Testületet panaszának kivizsgálására.

II.

A Testület a panasz kivizsgálása érdekében a rendőrséget levélben kereste meg és kérte a rendelkezésre álló dokumentumok megküldését, valamint a rendelkezésére álló adatok alapján kérdéseket fogalmazott meg az intézkedéssel kapcsolatban.

A rendőrség által megküldött iratok alapján a Testület az alábbi információk birtokába jutott.

1) A 17040/507806/2009/id. számú és 17040/507807/2009/id. számú, D. városban 2009. november 27-én kelt rendőri jelentések szerint 2009. november 27-én 00 óra 30 perckor a Dunaföldvári Rendőrség járőrei közúti ellenőrzés során a 6. számú főközlekedési út 87-es kilométer-szelvényében megállították egy személygépjárművet.

A gépjármű vezetőjét a személyazonossága igazolására, valamint a járművezetői engedélye és a jármű okmányainak átadására szólította fel.

A járművezetője a kért iratokat átadni nem tudta, mert közlése szerint azokat nem tartotta magánál. A gépjármű vezetője elmondta, az intézkedés során, hogy a jármű nem az ő tulajdona, hanem a mellette utasként utazó panaszosé.

Ennek ismeretében az intézkedő rendőrök a panaszost, mint a gépkocsi tulajdonosát és utasát igazoltatták, de az igazoltatást megtagadta és azt mondta, hogy a felesége rövidesen a helyszínre viszi az iratait és ő majd igazolja.

Ez meg is történt, de a panaszos arrogáns, ellenszegülő magatartást tanúsított, melyet felesége megérkezését követően fokozott, szemmel látható ittassága folytán az intézkedő rendőröket folyamatosan szidalmazta, ellenszegülő fellépést tanúsított, magatartásából következően az eljárást akadályozta.

Az intézkedő rendőrök többször is felhívták a panaszos figyelmét a rendőri intézkedést akadályozó magatartás abbahagyására, mivel azzal szabálysértést valósít meg. A felszólításnak azonban ő nem tett eleget, továbbra is ellenszegült, viselkedése és mozdulatai fenyegető szándékot sejtettek, ezért vele szemben bilincseléssel végrehajtott kényszerítő eszközt alkalmaztak, majd a Paksi Rendőrkapitányságra előállították.

2) A 17040/507805/2009/id. számú, az előállítás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló rendőri jelentés szerint a panaszos igazoltatására a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. §-ának (1) bekezdés alapján, előállítására az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés f) pontjának első fordulata – szabálysértést felszólítás ellenére folytató személy – alapján került sor, valamint az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése alapján pedig, mint személyi szabadságában korlátozott személy, átvizsgálásra került.

A testi kényszer és a kényszerítő eszköz alkalmazására az Rtv. 48. §-ának d) és c) pontjaiba foglalt indokok miatt került sor. A bilincset az intézkedő rendőr 2009. november 27-én 00 óra 40 perctől 1 óra 30 percig alkalmazott, amelyet Rendőrségi Szolgálati Szabályzatról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 60. §-a (4) bekezdésének b) pontjában foglalt módon hajtott végre.

A panaszos személy a P. városi Rendőrkapitányság ügyeletes tisztjének éjjel 1 óra 30 perctől átadásra.

Az előállítás oka reggel 6 óra 20 perckor megszűnt, ekkor a panaszos szabadon bocsátása megtörtént.

3) Az igazolás rendőrségi előállítás időtartamáról szóló dokumentum szerint a panaszos előállítása 2009. november 27-én 00 óra 30 perctől 6 óra 20 percig tartott.

Az igazolás tartalma szerint a panaszos úgy nyilatkozott, hogy hozzátartozója vagy képviselője kiértesítését és élelmezését nem kéri, továbbá arról, hogy előállításával és a rendőri intézkedés módjával szemben panasszal kíván-e élni 8 napon belül nyilatkozik.

Az igazolás tartalmazza továbbá panasz előterjesztésének lehetőségét, oly módon, hogy azon felsorolásra kerültek név és elérhetőség szerint az arra nyitva álló szervezetek, így a Testület is.

A panaszos az igazolást – annak átvételének igazolásaként – aláírásával nem látta el.

4) Az illetékes rendőrkapitány 17040-105-1/2010 „P” számú, 2010. január 6-án kelt tájékoztató levele az alábbi többlet információkat tartalmazza.

A panaszos igazoltatására a jármű tulajdonjogának tisztázása, valamint az ebből következően gépjárművezetés tiltott átengedése – ittas személynek – szabálysértése elkövetése miatt, az eljárás megindításához szükséges okból került sor.

Mivel a panaszos igazolást megtagadta, ellenszegülő fellépésével az eljárást akadályozta, ezért a jogszerű rendőri intézkedést akadályozó magatartás abbahagyására többször is felszólították, és figyelmeztetették, hogy cselekményével szabálysértést valósít meg, így amennyiben a felszólításnak nem tesz eleget, kényszerintézkedést fognak alkalmazni.

A panaszos előállításával kapcsolatos megállapítások szerint annak idejébe beszámításra került a gépjármű megállítását követően eszközölt intézkedések tartama. Az előállítás során többször megkísérelte az ügyeletes tiszt a panaszos meghallgatását, azonban ő a rendőrséggel való együttműködést megtagadta, a rendőröket szidalmazta, reálsan lehetett tartani attól, hogy ilyen állapotban való szabadon bocsátása önmagára, illetve másokra nézve veszélyt jelent.

Az ittas állapotban lévő panaszost az alkoholos befolyásoltság látható tünetei elmúltával ismételten megkísérelték meghallgatni, eredménytelenül. A körülmények tisztázásában a panaszos továbbra sem működött együtt, az előállításával kapcsolatos okmányok aláírását megtagadta. A kényszerintézkedéssel szemben panaszt nem jelentett be, hanem a hatósági tanú előtt szóban tett nyilatkozata szerint erről a jogi képviselőjével történő egyeztetést követően, a törvényes határidőn belül nyilatkozik.

5) A 17040/507806/2009.id. számú jelentés szerint a panaszos „az intézkedés során, illetve felesége megérkezésekor arrogáns hangnemben beszélt és az intézkedéssel szemben aktívan ellenszegült.”

A 17040/507812/2009.id. számú szabálysértési feljelentés szerint: „Az intézkedés során nevezett az intézkedésnek ellenszegült, a szabálysértés abbahagyására történő felszólításnak nem tett eleget, ezért vele szemben testi kényszer és bilincselés került alkalmazásra, majd ezt követően elő lett állítva”, további intézkedés megtétele végett.

6) A rendőrségi feljelentés szerint a panaszos úgy engedte át a gépjármű vezetését ismerősének, hogy az alkoholfogyasztás tényéről tudomása volt. A gépkocsi vezetője az intézkedés helyszínén úgy nyilatkozott, hogy a panaszos jelenlétében fogyasztott alkoholt, mivel korábban együtt vacsoráztak és mindketten fogyasztottak szeszes italt.

III.

A Testület a panaszos beadványa, a rendőrség által rendelkezésére bocsájtott dokumentumok és a hatályos jogszabályok alapján az alábbiakat állapította meg.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszos személyes szabadsághoz való jogát, a testi épséghez, az emberi méltósághoz és a tisztességes eljáráshoz az alább írtaknak megfelelően.

1) A Testület vizsgálta a panaszos igazoltatásának jogszerűségét. A rendelkezésére álló információkból megállapítható, hogy 2009. november 27-én a panaszos és ismerőse úgy vettek részt a közúti forgalomban, hogy azt megelőzően mindketten szeszestalt fogyasztottak, tudva egymás ilyen irányú cselekedetéről. A panaszos utasként tartózkodott a tulajdonát képező személygépjárműben, melyet ismerőse vezetett.

00 óra 30 perckor az Rtv. 44. §-ának (1) bekezdés alapján közlekedésrendészeti intézkedés alá vonták a gépjármű vezetőjét. Mivel a gépjármű vezetője úgy nyilatkozott az intézkedő rendőrök előtt, hogy a gépjármű tulajdonosa nem ő, hanem a gépjárműben utasként közlekedő panaszos, ezért egyrészt a jármű tulajdonjogának tisztázása érdekében vált szükségessé a panaszos igazoltatása.

A gépjármű vezetőjének ittassága – Lion SD 400 típusú készülék alkalmazásával – a helyszínen kiderült, majd ezt követően annak értéke miatt szükségessé vált a panaszos társának vérvétel céljából orvosi ügyeleten történő előállítás. Másrészt ezért a panaszos igazoltatása szabálysértési eljárás megindítása miatt is szükségszerűvé vált, hiszen – amely információt a szabálysértési feljelentés is tartalmaz – a panaszos, mint a gépkocsi tulajdonosa úgy engedte át a gépjármű vezetését társának, hogy tudomása volt arról, hogy ő korábban alkoholt fogyasztott.

A rendőrök a panaszos igazoltatását az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdésben foglaltakra figyelemmel hajtották végre, ugyanis a rendőr feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, közbiztonság védelme érdekében vagy közlekedésrendészeti ellenőrzés során kell megállapítani.

Az Rtv. 44. §-a (1) bekezdésének b) pontja szerint a közlekedési rendszabályok megtartását, a járműhasználat szabályszerűségét, az okmányokra és a felszerelésekre vonatkozó előírások megtartását, a jármű birtoklásának jogszerűségét, az üzemben tartó, illetőleg a használó személyazonosító adatait, a jármű közlekedésbiztonsági állapotát és adatait a forgalomban és a telephelyen - a jogszabályban meghatározottak alapján – ellenőrizhet. Ezen jogszabályhely alapján az intézkedő rendőrök jogszabályi felhatalmazással bírtak a gépjármű megállítására és a közlekedésrendészeti intézkedés foganatosítására a gépjárművel szemben. Arra pedig, hogy a közlekedésrendészeti intézkedés alkalmával a panaszos igazoltatására is sor került, az Rtv. 29-ának (1) bekezdése megfelelő jogalapot biztosított, figyelemmel az intézkedő rendőr elérni kívánt azon két céljára, miszerint szükségessé vált a közlekedésrendészeti intézkedés keretében a gépjármű tulajdoni viszonyának megállapítása, valamint szabálysértési eljárás megindítása a panaszossal szemben.

A Testület megállapítása szerint a panaszos igazoltatására jogalappal került sor, így a tisztességes eljáráshoz és a személyes adatok védelméhez való jogának korlátozása jogszerűen történt.

2) A Testület vizsgálta azt a tényt, hogy szükség volt-e panaszossal szemben kényszerítő eszköz (testi kényszer és bilincs) alkalmazására, illetve azt, hogy indokolt volt-e a panaszos mintegy ötven percen át tartó bilincselése.

Az Rtv. 47. §-a szerint a rendőr – az intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat. Az Rtv. 48. §-a szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére.

A bilincselés szabályait a Szolgálati Szabályzat 60. §-a részletezi. Annak (1) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának esetköreit: bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, vagy aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget.

Jelen esetben az előállítás végrehajtásáról és a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentésben az Rtv. 48. §-ának c) és d) pontját jelölték meg a bilincselés okaként.

Az intézkedő rendőrök megkísérelték tehát a panaszos igazoltatását a korábban már vizsgált okok miatt, azonban ő személyazonosságának igazolását felszólítás ellenére megtagadta, azonban ezt követően feleségét felhívta és arra kérte, hogy okmányait hozza az intézkedés helyszínére, melynek megtörténte után igazolta magát. A rendőri jelentések arról számolnak be, hogy a panaszos láthatóan ittas volt, agresszív magatartást és aktív ellenszegülést tanúsított – amely ellenszegülő fellépés és szidalmazások formájában valósult meg –, amivel felszólítás ellenére nem hagyott fel. A rendőri jelentés nem fejt ki részletesen, hogy az intézkedést fogantató rendőrök mit tartottak aktív ellenszegülésnek, csupán arra lehet következtetni, hogy a panaszos által szóban kifejezésre juttatott véleménynyilvánítást minősítették annak, a Testület megítélése szerint ugyanakkor a pusztán verbális agresszió, amennyiben nem társul fizikai tevékenységgel is, nem minősül olyan ellenszegülésnek, amely kényszerítőeszköz használatot tenne indokolttá.

A rendőri jelentésben semmi olyan indokot nem hoztak fel az intézkedő rendőrök, amely alapot adott volna a testi kényszer -, illetve a kényszerítő eszköz alkalmazására.

A panaszos ittassága és pusztán verbálisan erőszakos magatartása nem biztosított kellő alapot arra, hogy az intézkedő rendőrök az ilyen jellegű ellenállását a kényszerítőeszköz alkalmazásával megtörjék, és az előállításnak érvényt szerezzenek. **A Testület megállapítása szerint a testi kényszerrel történő bilincs alkalmazása nem volt indokolt és – az Rtv. 15. §-a szerint – nem volt arányosnak tekinthető, ezért a panaszosnak személyi szabadsághoz, illetve integritáshoz és a testi épséghez való jogának korlátozása jogszerűtlenül történt.**

A panaszos bilincselésének időtartamát is értékelés alá vonta a Testület. A rendőrségi dokumentumokból megállapítható, hogy annak alkalmazására az intézkedés megkezdését követően, a helyszínen került sor 00 óra 40 perctől 1 óra 30 percig. A panaszos tehát mintegy ötven percen át volt megbilincselve, mindaddig, amíg a rendőrkapitányságon átadásra nem került. **A Testület figyelemmel a panaszos – fentiekben ismertetett – magatartására, nem tartotta indokoltnak és arányosnak tartotta a bilincselés fenntartását a panaszos ügyeletes tiszt részére történő átadásáig, ezért a bilincselés időtartama kapcsán a tisztességes eljáráshoz, az emberi méltósághoz és a személyi szabadsághoz való jog sérelmét nem állapította meg.**

3) A Testület vizsgálta a panaszos előállításának jogszerűségét, körülményeit, valamint annak időtartamát.

a) Az Rtv. 33. §-ának (1) és (2) bekezdése taxatív felsorolja az elfogás és az előállítás okait. Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentésben az előállítás indokaként a Rtv. 33. §-a (2) bekezdésének f) pontja került megjelölésre, mely szerint a rendőr a hatóság, vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja.

A panaszos a rendőri intézkedés során viselkedésével akadályozta a rendőrök tevékenységét és felszólítás ellenére sem hagyott fel ezen magatartásával. **A Testület megállapítása szerint a panaszos előállítása jogszerű, indokolt és szükséges volt, ennek megfelelően ezért a panaszos személyes szabadsághoz való jogának korlátozása jogszerűen történt.**

b) Az előállítás időtartamával kapcsolatban az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdése azt tartalmazza, hogy a Rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja.

Jelen ügyben a panaszos előállítása 00 óra 30 perctől 6 óra 20 percig tartott. A rendőrök, amikor többszöri sikertelen meghallgatásra irányuló kísérleteik kudarcát látták, a panaszos szabadon bocsájtásáról döntöttek. Az ezzel kapcsolatos iratokat a panaszos nem volt hajlandó aláírni.

Az előállítás időtartamának tekintetében a Testület a közel 6 óra időtartamot túlzónak tartotta, tekintettel arra, hogy többször is megkísérelték panaszos jegyzőkönyvi

meghallgatását, az ügy körülményeinek tisztázását, azonban ez – a rendőri jelentés szerint – a panaszos magatartása miatt nem vezetett eredményre.

A Testület rendelkezésére bocsátott rendőrségi iratok nem tartalmaznak egyetlen egy

olyan iratot sem, amely azt igazolná, hogy a rendőrség a panaszos kihallgatása

érdekében bármit is tett volna. Nem áll rendelkezésre jegyzőkönyv, amely bizonyítaná,

hogy az előállítás ideje alatt panaszost jegyzőkönyvileg megpróbálták meghallgatni,

azonban ez azért nem történt meg, mert panaszos megtagadta az együttműködést.

Ha pedig ez nem történt meg, akkor semmi nem indokolta a panaszosnak 5 óra 50 percen keresztüli előállítását, szabadságának korlátozását.

A Testület megállapítása szerint panaszos személyes szabadságának korlátozására – a fenti időtartamra tekintettel – jogszerűtlenül, indokolatlanul került sor, ezért panaszos személyes szabadsághoz való alkotmányos alapjogának sérelme állapítható meg.

4) A Testület – a panaszos által kifogásolt – rendőri hangnem és az intézkedés indokának közlésének elmaradása vonatkozásában az alábbiak szerint foglalt állást.

Az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének második mondata szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az intézkedő rendőrökkel – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaival – szemben minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés.

A Testület ellentmondást tapasztalt a panaszos állítása – mely szerint az intézkedő rendőr ránézve sértő és becsmérlő kijelentéseket tett – és a rendőri jelentés – a szemmel láthatóan itt személy az intézkedőket folyamatosan szidalmazta, provokáló, ellenszegülő fellépést tanúsított – között, amelynek feloldására a rendelkezésre álló adatok alapján nem volt lehetőség. **Testület állásfoglalásában úgy értékelte, hogy a bizonyítékok ellentmondásossága miatt, az emberi méltósághoz való jog sérelme nem megállapítható.**

A panaszos sérelmezte, hogy vele nem közöltek az intézkedés indokaként semmi konkrétumot. A szolgálati fellépés módját az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése rögzíti, hogy a (2) bekezdése szerint pedig a rendőr az intézkedés megkezdése előtt, minden esetben köteles nevét, azonosító számát, illetve az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez alól egyetlen eset kivétel, nevezetesen, ha ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, (pl. azonnali beavatkozás, fellépés szükséges), ebben az esetben ugyanis az intézkedés befejezésekor kell az igazolására szolgáló lépéseket megtenni. Ugyancsak köteles a rendőr az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az Rtv. szerinti panasz lehetőségéről. A Szolgálati Szabályzat 4. §-a részletezi a szolgálati

fellépés módját, amelynek (1) bekezdése szintén rögzíti a tervezett intézkedés megjelölésére és céljára vonatkozó közlési kötelezettséget.

A panaszos előadásával szemben a rendőri jelentések és a tájékoztató levél arról ad tanúságot, hogy az intézkedő rendőrök a panaszost többször is felszólították a jogszerű rendőri intézkedést akadályozó magatartás abbahagyására, és figyelmeztetették, hogy cselekményével szabálysértést valósít meg, így amennyiben a felszólításnak nem tesz eleget, kényszerintézkedést fognak alkalmazni. **A Testület az állítások közötti ellentétet feloldani nem tudta, ezért álláspontja szerint a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme sem megállapítható.**

IV.

A Testület megállapítása szerint panaszossal szembeni rendőri intézkedés során a vizsgált ügyben alapjogot sértő intézkedésre került sor a testi kényszer és a kényszerítő eszköz alkalmazása tekintetében, valamint a panaszos személyi szabadságának indokolatlanul hosszú ideig történő megvonása miatt ezért a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint határozott és az 93/A. § (6) bekezdésére figyelemmel az ügyet megküldi az országos rendőr-főkapitányság vezetőjéhez.

Budapest, 2010. március 17.

Dr. Kaltenbach Jenő
elnök

Dr. Juhász Imre
elnökhelyettes,
előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag